

MONT, Paul de (Ninove 1 juni 1895 – Ninove 10 november 1950).

Was de zoon van Albert de Mont, neef van Pol de Mont. Na zijn humaniora aan het Sint-Aloysiuscollege in Ninove en aan het Sint-Jozefscollege in Aalst liet De Mont zich in 1914 inschrijven aan de faculteit letteren en wijsbegeerte (sectie Germaanse filologie) van de Leuvense universiteit, maar hij maakte zijn jaar niet af. Bij het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog meldde hij zich als vrijwilliger in het Belgisch leger. Als officier diende hij aan het IJzerfront, waar hij bij een Duits loopgravenbom-

bardement op 15 oktober 1917 beide benen verloor. De Mont, die aan de IJzer kennis had gemaakt met het Fronttoneel van Oscar de Gruyter, bouwde zich in het interbellum een stevige reputatie op als toneelauteur, met werken als het antioorlogsspel *Nuances* (1925), *Het Geding van Onze Heer* (1926) en een flamingantische bewerking van het Reinaert-epos *Reinaert de Vos* (1925). Hij behoorde tot de succesrijkste auteurs van Het Vlaamsche Volkstoneel.

Op 1 april 1930 werd hij op verzoek van Karel van Wijnendaele hoofdredacteur van *Het Algemeen Nieuws*. Hij bekleedde deze functie tot 4 juli 1936. Zijn taak bestond vooral in het schrijven van beschouwingen. Daarin interesseerde hij zich sterk voor vraagstukken in verband met oorlogsdreiging en bewapening. Compilaties van die bijdragen leverden in de collectie *Sportwereld's bibliotheek* verscheidene boeken op, die pasten in de sfeer van de in de jaren 1930 opbloeiende vredesactie in Vlaanderen. De Mont nam actief deel aan verscheidene vredesmanifestaties van literatoren.

Zijn populariteit als auteur en het aanzien dat hij als grote, invalide oud-strijder genoot, vestigden de aandacht van de opkomende Rex-beweging op hem. Léon Degrelle deed een beroep op De Mont voor de leiding van Rex-Vlaanderen. De Mont legde op 30 juni 1936 de eed af als gecoöpteerd senator voor Rex en werd hoofdredacteur van *De Nieuwe Staat*, de Vlaamse tegenhanger van *Le Pays réel*. Hij zou slechts een jaar aan de krant meewerken. In zijn bijdragen en in zijn redevoeringen bepleitte De Mont de federalisering van België, in de eerste plaats op het gebied van het onderwijs en van de cultuur. Voor Brussel zag hij een oplossing in het harmonieus samenleven van Vlamingen en Walen, gebaseerd op gelijkwaardigheid en wederzijds respect. De Franstalige bovenlaag in Vlaanderen moest het contact met het volk herstellen.

De Mont zette zich ten volle in voor het tot stand brengen van het op 6 oktober 1936 door Staf de Clercq en Léon Degrelle ondertekende akkoord tussen Rex en het Vlaamsch Nationaal Verbond (VNV). Twee dagen eerder had hij in een opgemerkte redevoering te Luik de mogelijkheid van zo'n alliantie besproken. Hij verklaarde dat hij van de Rex-beweging verwachtte dat ze het Vlaams-nationalisme zou verzoenen met de Belgische natie. In dezelfde rede pleitte hij voor een sterk regime onder leiding van de koning en voor een rechts front tegen het 'Volksfront' en elke marxistische invloed. In november 1938 trad De Mont toe tot de Algemene Raad van Arbeidsorde, de gemeenschappelijke vakbond van Rex en VNV. Hij kon niet voorkomen dat de samenwerking tussen VNV en Rex mislukte.

Nog geen drie jaar na het begin van zijn Rex-engagement nam De Mont afscheid van de beweging (14 februari 1939). Eerst had hij met lede ogen moe-

Paul de Mont op 14 april 1937 bij de opening van de Kamers. Deze toneelauteur en hoofdredacteur van *Het Algemeen Nieuws* werd in 1936 Vlaams senator voor Rex. In 1939 trok hij zich teleurgesteld uit Rex terug. (J. DE MONT)

ten aanzien hoe Rex zich steeds verder verwijderde van de parlementaire democratie. Het negativisme en het hypercriticisme van vooral de rexistische pers stuitten hem tegen de borst. Ook de ongevoeligheid, en zelfs vijandschap, van vele rexisten tegenover de Vlaamse grieven droegen bij tot zijn ontslag. De houding van Degrelle in de zaak-Adriaan Martens deed finaal de deur dicht. De Mont in de Senaat en zijn Vlaamse collega Karel Convent in de Kamer hadden voor de benoeming van oud-activist Martens gestemd, tegen de con-signes van Degrelle in.

In september 1939 werd De Mont door Gustaaf Sap aangeworven als commentator voor *De Standaard*. Onder het pseudoniem van Oslower publiceerde hij talrijke bijdragen, stuk voor stuk bevlogen pleidooien voor het behoud van de vrede. Zijn laatste artikel verscheen op de dag van de Duitse inval in België, 10 mei 1940. In de Tweede Wereldoorlog hield De Mont zich afzijdig. Na de bevrijding werkte hij nog even mee aan *De Nieuwe Standaard*. In 1948 publiceerde hij een studie over *Artevelde. De mythe en de man* en wijdde hij ook een toneelstuk aan 'de wijze man van Gent'. De Mont zag Jacob van Artevelde als het zinnebeeld van het zegevierende verzet "tegen de absolutistische neigingen

van de graaf, tegen de reactionaire strevingen van zijn feudale aanhang en tegen de weerwraakplannen van de leliardse klik". De Engels georiënteerde Artevelde droomde van een "Westerse grootmacht" met Gent als hoofdstad en Vlaanderen als kern. Ondanks zijn mislukking heeft "de eerste staatsman van Vlaanderen" politieke constructies uitgestippeld waarin men de prefiguratie van de Staten van Vlaanderen kon zien. "Dat wij nog Vlamingen en Belgen zijn, danken wij hem méér dan welk ander man," schreef De Mont.

WERKEN: *Ons Leger in den Wereldoorlog*. I. Luik (Sportwereld's bibliotheek, z.j.) (in samenwerking met M. Olens); – *Nuances*, 1925; – *Het Geding van Onze Heer*, 1926; – *Télescopage*, 1927; – *Willem de Zwijger*, 1933; – *Lamme*, 1934; – *De Wereldoorlog* (Sportwereld's bibliotheek, 1934); – *De Internationale der Wapenfabrikanten* (Sportwereld's bibliotheek, 1934); – *Rex en Vlaanderen*, 1936 (in samenwerking met L. Degrelle; ook in het Frans: *Rex et la Flandre*, 1936); – *Het akkoord Rex-V.N.V. en zijn nationale betekenis*, 1936; – *Dietbrand*, 1941; – *Artevelde. De mythe en de man*, 1948; – *Artevelde's val*, 1948; – *De Bloeiende Gaarde* (Kroniek van het Kloosterhof), 1949.

LITERATUUR: A. Walterus, *Het dramatisch werk van Paul De Mont*, KUL, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1955; – P.G. Buckinx, *Paul De Mont – een getuigenis* (Monografieën over Vlaamse Letterkunde, nr. 27, 1961); – J.-M. Etienne, *Le mouvement rexiste jusqu'en 1940*, 1968; – M. Brems, *Rex-Vlaanderen (1936-1941)*, KUL, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1987; – B. Wyndaele, *Paul De Mont. Een schrijver in de Belgische politiek*, KUL, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1988; – E. Cosyn, *Het rexisme in Vlaanderen, oktober 1935 – mei 1940*, RUG, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1990; – B. de Wever, *Greep naar de macht. Vlaams-nationalisme en Nieuwe Orde. Het VNV 1933-1945*, 1994; – J. Peersman, *Paul De Mont en De Denderklok*, 1995; – R. Steyaert en F. van Waeijenberge (red.), *Paul De Mont. 1895-1950*, 1995.

FREDERIC VAN WAEIJENBERGE